

Valsts ieņēmumu dienests

Talejas iela 1, Rīga, LV-1978, tālr. 67122689, e-pasts vid@vid.gov.lv, www.vid.gov.lv

UZZIŅA

Rīgā

19.06.2026. Nr. P005-17/27.1/4969

Uz 26.05.2026. Nr. 01-26-05/2026

SIA "XXXXXXXX"
Paziņošanai EDS

Par uzziņas sniegšanu

Valsts ieņēmumu dienests (turpmāk – VID) ir izskatījis SIA "XXXXXXXX", reģ. Nr. 44444444444 (turpmāk – iesniedzēja), iesniegumu par uzziņas sniegšanu (turpmāk – iesniegums) un sniedz šādu uzziņu.

Iesniedzēja iesniegumā sniedz šādu faktu apraksts.

Iesniedzējas sadarbības partneris – metalurģijas pārstrādes rūpnīca Uzbekistānā (Taškentā) – ražo karsti cinkota tērauda ruļļus, kurus iesniedzēja importē Eiropas Savienībā. Kā galvenā izejviela (prekursors) šajā ražošanā tiek izmantoti karsti velmēti tērauda ruļļi (*hot-rolled coil, HRC*), kurus rūpnīca iepērk no dažādām valstīm ar būtiski atšķirīgu CO₂ emisiju ietilpību (tostarp no Ķīnas un Kazahstānas).

Rūpnīcā darbojas stingra kvalitātes vadības un izsekojamības sistēma, kas nodrošina pilnīgu partiju nodalīšanu (*batch separation*) un ļauj dokumentāli izsekot, kurš tieši ienākošais karsti velmētais rullis ticis izmantots konkrētā cinkotā tērauda ruļļa ražošanā.

Šī uzskaites sistēma nodrošina pilnīgu un auditējamu šādu datu identificēšanu un izsekojamību:

- ienākošā karsti velmētā ruļļa numuru;
- karsti velmētā ruļļa piegādātāju un konkrēto ražotājvalsti;
- ražotāja kvalitātes sertifikātu (*mill test certificate / material certificate*);
- iekšējo ražošanas pasūtījuma numuru (*production order*);
- gatavā cinkotā tērauda ruļļa unikālo numuru;
- ienākošo un gatavo ruļļu precīzu svaru;
- gatavo ruļļu sasaisti ar attiecīgo eksporta rēķinu (*invoice*) un konkrēto piegādes partiju uz Eiropas Savienību.

Lai novērstu pretrunīgas interpretācijas riskus turpmākajos nodokļu audits, iesniedzēja lūdz VID sniegt skaidrojumu par divām metodoloģiskām situācijām tiesību normu piemērošanā:

1. SITUĀCIJA (Faktiskā partiju uzskaitē ar augstāku emisiju līmeni):

Uz Eiropas Savienību eksportēto preču partiju ražošanā fiziski un dokumentāli – saskaņā ar minēto rūpnīcas kvalitātes vadības sistēmu – tiek izmantoti *tikai un vienīgi* Ķīnas izcelsmes prekursori. Rūpnīcas uzskaitē to nepārprotami pierāda, pilnībā izslēdzot citu valstu (piemēram, Kazahstānas) izejvielu fizisku nonākšanu šajā konkrētajā partijā.

• Jautājums: Vai prekursora piesaistītās emisijas (*embedded emissions of the precursor*) šai konkrētajai partijā ir jāaprēķina tikai un vienīgi uz to izejvielu datu pamata, kas faktiski izmantotas šajā ražošanas ciklā (Ķīnas prekursori), nepiemērojot un neiekļaujot aprēķinā rūpnīcas kopējo vidēji svērto rādītāju (t.i., neierēķinot Kazahstānas izejvielu emisiju datus)?

2. SITUĀCIJA (Apgrieztā situācija – vidējā rādītāja piemērošana):

Pieņemsim pretēju situāciju: iesniedzēja importē Eiropas Savienības tirgum paredzētu partiju, kurā izmantotais prekursors (metāls) ir ar salīdzinoši augstu CO2 izmešu līmeni. Tajā pašā laikā rūpnīcas noliktavā atrodas citi prekursori ar ievērojami zemāku izmešu līmeni, kas ir fiziski novirzīti trešo valstu (ne ES) tirgiem paredzētās produkcijas ražošanai.

• Jautājums: Vai importētājam, aprēķinot CBAM saistības konkrētajai Eiropas Savienības partijai, ir tiesības tiesiski piemērot rūpnīcas kopējo vidēji svērto izmešu līmeni (tādējādi tiesiski samazinot konkrētās ES partijas faktisko izmešu rādītāju uz citu noliktavā esošo izejvielu rēķina)?

• Vai tomēr CBAM regulējums kategoriski nosaka, ka katra partija ir jāvērtē izolēti, balstoties uz tās faktisko, fizisko sastāvu un izsekojamības dokumentiem, neatkarīgi no tā, vai tas gala rezultātā deklarējamo emisiju rādītāju palielina (kā 1. situācijā) vai samazina (kā 2. situācijā)?

Iesniedzēja norāda, ka šis precizējums iesniedzējai ir nepieciešams, lai nodrošinātu pilnīgu tiesisko noteiktību un vienotu izpratni par partiju nodalīšanas principa piemērošanu, novēršot situāciju, kurā nodokļu administrators atkarībā no finanšu rezultāta interpretētu “vidējā rādītāja” piemērošanu selektīvi.

VID, izvērtējis iesniedzējas iesniegumā sniegto faktu aprakstu un no minētajiem faktiem izrietošus konkrētus jautājumus, atbildes uz kuriem ir atkarīgas no šo faktu juridiska vērtējuma, sniedz šādu uzziņu.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 10. maija Regulas (ES) 2023/956, ar ko izveido oglekļa ievēkorekcijas mehānismu (turpmāk – Regula (ES) 2023/956), 7. panta 2. punktu iegultās emisijas precēs, kas nav elektroenerģija, nosaka:

- a) pamatojoties uz faktiskajām emisijām saskaņā ar IV pielikuma 2. un 3. punktā izklāstītajām metodēm; vai
- b) vadoties pēc standartvērtībām saskaņā ar IV pielikuma 4.1. punktā izklāstītajām metodēm.

Ņemot vērā minēto, ja precēs iegultās emisijas tiek noteiktas, pamatojoties uz faktiskajām emisijām, piemēro Regulas (ES) 2023/956 IV pielikumā 2. un 3. punktā noteiktās metodes.

Precēs iegulto emisiju aprēķināšanas metožu piemērošanas noteikumi ir noteikti Komisijas 2025. gada 10. decembra Īstenošanas regulā (ES) 2025/2547, ar ko paredz noteikumus par to, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/956 saistībā ar precēs iegulto emisiju aprēķināšanas metodēm (turpmāk – Īstenošanas regula (ES) 2025/2547).

Īstenošanas regulas (ES) 2025/2547 2. pants noteic, ja iegultās emisijas nosaka atbilstoši faktiskajām emisijām saskaņā ar Regulas (ES) 2023/956 7. panta 2. punkta a) apakšpunktu, piemēro šajā nodaļā [*Īstenošanas regulas (ES) 2025/2547 2. nodaļā*] paredzētos noteikumus.

Īstenošanas regulas (ES) 2025/2547 4. panta 1. punkts noteic, ka iekārtas operatori iekārtas sistēmas robežās identificē to preču ražošanas procesu, uz kurām attiecas tā pati funkcionālā vienība. Ražošanas procesa identifikācija nodrošina, ka var veikt attiecīgo ielaides, izlaides un emisiju monitoringu saskaņā ar II pielikumu un ka attiecīgā gadījumā tiešās un netiešās emisijas var attiecināt uz precēm, uz kurām attiecas funkcionālā vienība.

Saskaņā ar Īstenošanas regulas (ES) 2025/2547 4. panta 2. punktu ar to pašu Kombinētās nomenklatūras kodu klasificētu saražoto preču daudzumi tonnās veido funkcionālo vienību, izņemot attiecībā uz precēm, kas minētas 3., 4. un 5. punktā.

Saskaņā ar Īstenošanas regulas (ES) 2025/2547 5. panta 1. punktu tiešās emisijas ražošanas procesā nosaka saskaņā ar II pielikuma A un B punktā noteiktajiem monitoringa principiem un metodēm un izmantojot monitoringa metodiku un noteikumus, kas noteikti saskaņā ar minētā pielikuma B punktu. Savukārt saskaņā ar minētā panta 4. punktu netiešās emisijas nosaka, monitorējot elektroenerģijas patēriņu attiecīgajā ražošanas procesā saskaņā ar II pielikuma D punktu.

Saskaņā ar Īstenošanas regulas (ES) 2025/2547 5. panta 5. punktu šā panta 1. līdz 4. punkta vajadzībām operatori izstrādā un īsteno monitoringa plānu, kurā ietverti vismaz II pielikuma A.5 punktā minētie elementi.

Īstenošanas regulas (ES) 2025/2547 6. pants noteic, ka preču īpatnējās iegultās emisijas nosaka, ražošanas procesu tiešās un attiecīgā gadījumā netiešās emisijas attiecinot uz konkrētajām precēm saskaņā ar III pielikumu.

Saskaņā ar Īstenošanas regulas (ES) 2025/2547 7. panta 1. punktu, lai noteiktu preces faktiskās iegultās emisijas, pārskata periodu, kurā prece ražota, nosaka saskaņā ar otro apakšpunktu.

Otrajā apakšpunktā noteikts, ja prece importēta 2026. gadā, pārskata periods ir 2026. gads. Ja prece ir importēta citā gadā, nevis 2026. gadā, pārskata periods pēc noklusējuma ir kalendārais gads, kurā prece tika importēta. Tomēr, ja ir pietiekami pierādījumi faktiskā ražošanas laika noteikšanai, pārskata periods ir periods, kurā prece tika ražota.

Lai noteiktu precēs iegultās emisijas, saskaņā ar Īstenošanas regulas (ES) 2025/2547 II pielikuma A. daļas A.1. sadaļu:

- 1. punkta a) apakšpunkts nosaka, ka ar iekārtā saražotajām funkcionālajām vienībām saistītos ražošanas procesus identificē, ņemot vērā noteikumus par ražošanas procesu sistēmas robežu noteikšanu saskaņā ar šā pielikuma A.4. punktu;
- 1. punkta e) apakšpunkts nosaka, ka iekārtās ar siltuma ražošanu un patēriņu, elektroenerģijas ražošanu un patēriņu un attiecīgas atlikumgāzu plūsmas tiešās emisijas ir jāattiecinā uz ražošanas procesiem, kas saistīti ar saražotajām precēm, piemērojot III pielikumā sniegtos noteikumus;
- 1. punkta f) apakšpunkts nosaka, ka attiecībā uz tām precēm, kuru ražošanas procesos ietverti prekursori, kuru rezultātā šīs preces kļūst par “kompleksām precēm”, prekursorā iegultās emisijas jānosaka saskaņā ar šā pielikuma E. punktu un tās pievieno saražoto komplekso preču iegultajām emisijām, piemērojot III pielikuma B. punktā sniegtos noteikumus. Ja paši prekursori ir kompleksas preces, šo procesu rekursīvi atkārti, līdz prekursoru vairs nav;
- 3. punkts nosaka, ka precēs iegultās emisijas aprēķina kā izvēlēta pārskata perioda vidējo rādītāju;
- 4. punkts nosaka, ka attiecībā uz ārpus iekārtas ražotiem prekursoriem ar izcelsmi trešās valstīs un teritorijās, uz kurām neattiecas atbrīvojums saskaņā ar Regulas (ES) 2023/956 III pielikuma 1. punktu, faktiskos datus, kas iegūti no tās iekārtas operatora, kura ražo prekursoru, izmanto tikai tad, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:
 - a) datiem jābūt iegūtiem no verificācijas ziņojuma, ko izdevis verificētājs, kuram ir tāda akreditācija saskaņā ar Deleģētās regulas (ES) 2025/2551 18. pantu, kas ir derīga verificācijas ziņojuma izdošanas laikā un attiecībā uz attiecīgā prekursora apkopoto preču kategoriju vajadzīgajā nozaru tvērumā, un
 - b) verificācijas ziņojumam jāaptver pārskata periods, kura laikā prekursors ražots.

Atbilstoši Eiropas Komisijas skaidrojumiem¹ vienā iekārtā vienam Kombinētās nomenklatūras kodam ir piemērojams viens ražošanas process un nav pieļaujams mākslīgi sadalīt ražošanu vai emisijas atkarībā no produkcijas galamērķa (Eiropas Savienība vai ārpus Eiropas Savienības) (*sk. Eiropas Komisijas dokumenta Carbon Border Adjustment Mechanism (CBAM) Questions and Answers (Oglekļa ievēdošanas mehānisms (CBAM) jautājumi un atbildes) atbildi uz 4.7. un 4.8. jautājumu*).

Atbildot uz jautājumu, vai prekursora piesaistītās emisijas iesniedzējam konkrētajai partijai ir jāaprēķina tikai un vienīgi uz to izejvielu datu pamata, kas faktiski izmantotas šajā ražošanas ciklā (Ķīnas prekursori), nepiemērojot un neiekļaujot aprēķinā rūpnīcas kopējo vidēji svērto rādītāju (t. i., neierēķinot Kazahstānas izejvielu emisiju datus), paskaidrojam, ka precēs iegultās emisijas nevar tikt aprēķinātas, balstoties tikai uz konkrētajā partijā faktiski izmantotajām izejvielām, bet ir nosakāmas kā izvēlēta pārskata perioda vidējais rādītājs.

¹ Pieejams https://taxation-customs.ec.europa.eu/document/download/013fa763-5dce-4726-a204-69fec04d5ce2_en?filename=CBAM_Questions%20and%20Answers.pdf

Normatīvie akti neparedz aprēķināt preces iegultās emisijas individuāli konkrētai partijai, balstoties tikai uz tās sastāvu, galamērķi vai izvēloties izdevīgāko pieeju.

Atbildot uz jautājumu, vai importētājam, aprēķinot CBAM saistības konkrētajai Eiropas Savienības partijai, ir tiesības tiesiski piemērot rūpnīcas kopējo vidēji svērto izmešu līmeni (tādējādi tiesiski samazinot konkrētās ES partijas faktisko izmešu rādītāju uz citu noliktavā esošo izejvielu rēķina), vai tomēr CBAM regulējums kategoriski nosaka, ka katra partija ir jāvērtē izolēti, balstoties uz tās faktisko, fizisko sastāvu un izsekojamības dokumentiem, neatkarīgi no tā, vai tas gala rezultātā deklarējamo emisiju rādītāju palielina (kā 1. situācijā) vai samazina (kā 2. situācijā), paskaidrojam, ka precēs iegulto emisiju aprēķins tiek veikts ražošanas procesa un funkcionālās vienības līmenī, nevis individuālu partiju līmenī un precēs iegultās emisijas tiek noteiktas kā visu attiecīgajā ražošanas procesā izmantoto ievades resursu (tai skaitā prekursoru) kopējais vidējais rādītājs par izvēlēto pārskata periodu.

Sniedzot uzziņu, izmantotas šādas tiesību normas: Eiropas Parlamenta un Padomes 2023. gada 10. maija Regulas (ES) 2023/956, ar ko izveido oglekļa ievēdkorekcijas mehānismu, 7. panta 2. punkts; Komisijas 2025. gada 10. decembra Īstenošanas regulas (ES) 2025/2547, ar ko paredz noteikumus par to, kā piemērot Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) 2023/956 saistībā ar precēs iegulto emisiju aprēķināšanas metodēm, 2. pants, 4. panta 1. un 2. punkts, 5. panta 1., 4. un 5. punkts, 6. pants, 7. panta 1. punkta otrais apakšpunkts, II pielikuma A. daļas A.1. sadaļa.

Atbilstoši Administratīvā procesa likuma 101. panta ceturtajai daļai uzziņu var apstrīdēt augstākā iestādē. Ja augstākas iestādes nav vai tā ir Ministru kabinets, tad uzziņa nav apstrīdama. Tā nav pārsūdzama tiesā. Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 1. panta otro daļu augstāka iestāde ir tiesību subjekts, tā struktūrvienība vai amatpersona, kas hierarhiskā kārtībā var dot rīkojumu iestādei vai atcelt tās lēmumu. Ņemot vērā, ka VID attiecībā uz uzziņu apstrīdēšanu nav augstākas iestādes, šī uzziņa nav apstrīdama un pārsūdzama.

Ģenerāldirektora p.i

R. Zukuls

DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU

Paspārne 67120832

Barkovska-Jakovļeva 67121125